

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie z wniosku obrońcy obwinionego sędziego Sądu Rejonowego X. Y. –
adwokata P. M. z 19 marca 2024 r.

o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego Sądu
Najwyższego Marka Motuka w sprawie o sygn. I ZO 39/24,
po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2025 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w przedmiocie rozpoznania wniosku o zbadanie spełnienia
wymogów niezawisłości i bezstronności
na podstawie art. 29 § 10 w zw. z § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym

postanowił:

odrzuć wniosek.

UZASADNIENIE

Pismem z 19 marca 2024 r. obrońca obwinionego sędziego Sądu
Rejonowego X. Y. – adwokat P. M. wniósł o:

1. zdanie spełnienia przez sędziego Marka Motuka wymogów niezawisłości
i bezstronności z uwagi na okoliczności towarzyszące jego powołaniu na urząd
sędziego Sądu Najwyższego i postępowaniu po powołaniu, a następnie
stwierdzenie, że w przedmiotowej sprawie, z uwzględnieniem okoliczności
dotyczących obwinionego SSR X. Y. oraz charakteru sprawy, prowadzą one do
naruszania standardu niezawisłości i bezstronności mającego wpływ na wynik

sprawy, tj. że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej: „u.SN”), a w konsekwencji,

2. wyłączenie sędziego Marka Motuk od rozpoznania niniejszej sprawy.

Jednocześnie w ramach postępowania dowodowego wniośł on o dopuszczenie i przeprowadzenie wskazanych we wniosku dowodów na powołane przy nich okoliczności.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że 13 kwietnia 2023 r. obrońca obwinionego złożył wniosek o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego Wiesław Kozielowicza, wylosowanego do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej toczącej się pod sygn. I ZSK 24/22.

W uzasadnieniu zaznaczono, że wniosek ten został zarejestrowany pod sygn. I ZB 45/23. Postanowieniem z 1 marca 2024 r. Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie toczące się pod sygn. I ZB 45/23 w zakresie dotyczącym wniosku obrońcy o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego Wiesława Kozielowicza do czasu rozpatrzenia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w trybie art. 267 TFUE pytań prawnych zadanych przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 października 2023 r. w sprawie III CB 40/23. Jak podano dalej, tym samym postanowieniem wniosek obrońcy z 14 kwietnia 2023 r. został uznany za spełniający wymogi wniosku o wyłączenie sędziego z art. 41 § 1 k.p.k., w związku z czym sprawa została skierowana do rozpoznania w tym trybie. Prezesowi Izby Odpowiedzialności Zawodowej przedstawiono akta sprawy celem wyznaczenia składu do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego Wiesława Kozielowicza. Zgodnie z zawiadomieniem doręczonym obrońcy 12 marca 2024 r. do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego Wiesława Kozielowicza zarejestrowanego pod sygn. I ZO 39/24 wylosowany został sędzia Marek Motuk.

W dalszej części uzasadnienia podniesiono, że w stosunku do sędziego Marka Motuka zachodzą przesłanki wskazane w art. 29 § 5 u.SN. Formułując ten pogląd, zaznaczono, że obrona nie kwestionuje niezależności wewnętrznej sędziego Marka Motuka w przedmiotowej sprawie. Zauważono jednocześnie, iż w ocenie obrony treść art. 29 u.SN w obowiązującym brzmieniu jest sprzeczna z dotychczasowym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,

Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: „TSUE”) oraz Sądu Najwyższego, w szczególności jeśli weźmie się pod uwagę kryteria oceny bezstronności wskazane w wyroku TSUE z 25 lipca 2018 r. w sprawie C-216/18 PPU, wyroku TSUE z 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C-625/18 oraz uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., sygn. BSA I- 4110-1/20.

Podkreślono jeszcze, że „ograniczenia wynikające ze znowelizowanych przepisów są niezgodne ze standardem prawa do niezależnego sądu wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, zaznaczając przy tym, że zasadne byłoby – biorąc pod uwagę katalog źródeł prawa – bezpośrednie stosowanie standardów wynikających wprost z Konstytucji oraz prawa Unii Europejskiej i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, z uwzględnieniem orzecznictwa trybunałów międzynarodowych i niestosowanie znowelizowanych przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym”.

Dalej podniesiono, że „w przypadku odmiennego stanowiska Sądu Najwyższego konieczne jest dokonywanie wykładni przesłanek, o których mowa w znowelizowanych przepisach ustawy o SN, prokonstytucyjnie i zgodnie ze standardami wynikającymi z orzecznictwa międzynarodowego. A to stanowi – w ocenie obrońcy – że Sąd powinien dokonać takiej wykładni znowelizowanych przepisów ustawy o SN, żeby orzeczenie, które zapadnie w niniejszej sprawie, pozostawało w zgodzie nie tylko z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, ale również ze standardami wynikającymi z obowiązującego Polskę prawa międzynarodowego”.

Jak podkreślono, „złożenie niniejszego wniosku ma na celu zagwarantowanie w możliwie najwyższym stopniu ochrony praw obwinionego, w tym poprzez zapewnienie braku zasadności podnoszenia zarzutu niewyczerpania drogi krajowej w potencjalnym postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka”.

Wreszcie zaznaczono, że zbadanie wniosku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez Sędziego Marka Motuka wyznaczonego do rozpoznania niniejszej sprawy jest uzasadnione z uwagi na okoliczności jego powołania na urząd Sędziego Sądu Najwyższego. Okoliczności te bowiem

rozpatrywane łącznie budzą poważne wątpliwości w zakresie zewnętrznej niezależności sędziego. Wyznaczenie tego sędziego na urząd Sędziego Sądu Najwyższego oraz jego postępowanie po powołaniu, w połączeniu ze szczególnym – politycznym – charakterem niniejszej sprawy, prowadzą do powstania w powszechnym odbiorze uzasadnionych wątpliwości, co do bezstronności i niezależności Sędziego Marka Motuka.

W piśmie z 23 grudnia 2024 r. prezentującym stanowisko w nawiązaniu do wniosku obrońcy, sędzia Sądu Najwyższego Marek Motuk wskazał, że wniosek nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach prawa. Jak zauważył, sprawa, w której został wyznaczony do jej rozpoznania, nie jest sprawą dyscyplinarną w rozumieniu ustawy o Sądzie Najwyższym, tym samym w jego ocenie wniosek powinien zostać pozostawiony bez rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności).

Według art. 29 § 6 u.SN wniosek o stwierdzenie przesłanek, o których mowa w § 5, może być złożony wobec sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wyznaczonego do składu rozpoznającego: 1) środek zaskarżenia; 2) sprawę dyscyplinarną; 3) sprawę o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury; 4) sprawę z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczącą sędziego Sądu Najwyższego; 5) sprawę z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku.

Z kolei w stosunku do art. 29 § 10 zd. drugie u.SN odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny.

W przedmiotowej sprawie wniosek obrońcy o zbadanie spełnienia przez sędziego Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I ZO 39/24 odnosi się do sprawy, w której sędzia został wyznaczony do rozpoznania wniosku o wyłączenie innego sędziego. Sprawa dotycząca rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego jest sprawą incydentalną i nie mieści się w katalogu spraw objętych dyspozycją art. 29 § 6 u.SN. Z tego powodu wniosek o zbadanie spełnienia przez sędziego Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności podlega odrzuceniu na podstawie 29 § 10 zd. drugie u.SN.

Podkreślenia wymaga, że w niniejszej sprawie odrzucenie złożonego wniosku następuje w drodze postanowienia wydanego przez sędziego sprawozdawcę. Zauważyć jednak trzeba, że równie dobrze mogło by ono nastąpić mocą zarządzenia Prezesa Izby lub przewodniczącego składu orzekającego. Obowiązujące prawo w pełni dopuszcza podjęcie takiego rozstrzygnięcia przez któryś z tych podmiotów (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego o odrzuceniu wniosku w sprawach III CB 4/22, III CB 104/22, I ZB 60/22, I NB 3/22).

W tym kontekście warto podkreślić, że realizacja procedury kontroli formalnej – o ile wynika to z przepisów prawa – winna mieć miejsce na możliwie wczesnym etapie postępowania. Nie jest z pewnością pożądane, aby angażować w nią cały skład orzekający.

Zauważyć jeszcze należy, że w niniejszej sprawie nie znajduje zastosowania przepis art. 29 § 24 u.SN. Wynika to stąd, że art. 29 § 10 u.SN jako regulacja autonomiczna tworzy wystarczającą podstawę normatywną dla odrzucenia zgłoszonego wniosku.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy, na podstawie art. 29 § 6 i § 10 zd. drugie u.SN odrzuca wniosek obrońcy obwinionego.

[M. T.]

[r.g.]

